

מעדני אשר

גיליון תל"ד (שנה י')

פרשת לך לך
תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

אבל באור החיים בפרשת חולק וסבירא ליה שאברהם מל את עצמו קודם: דכתב על הפסוק וימל את בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלהים, על דרך אומרם בגמ' ע"ז כ"ז א' "המול ימול" שצריך המל שיהיה הוא עצמו נימול, וזה הוא שאמר כאשר דבר אתו פירוש שקדם הוא ומל עצמו תחלה ואחר כך מל האחרים, וכפי זה לא קשה למה לא הזכיר הכתוב מילת אברהם כי מבי טעמים יש לו להקדים עצמו, בין מצד הזריונות קשטו עצמך וכו', בין מצד כדי שימול אותם כהלכה אשר צוהו ה' המול ימול.

וכן החיד"א בספרו חומת אגן בפרשתו נמי כתב דאחר שנימול מל אותם, וכדכתיב המל ימול ואמר רז"ל המל שנימול הוא ימול אחרים, והא דלא כתוב בתורה להדיא שבתחילה מל עצמו ואח"כ שמל את עבדיו, משום דאיתא במדרש שהיה מתירא אברהם וכביכול אחז הסכין הקב"ה עמו, הוי וכוונת עמו הברית, ויש מדרש שעקרב מלו, לכן לא הזכירו כיון דהוא לא מל את עצמו.

מעדני אשר: עדיין יש להקשות, אי"כ איך מל את עצמו, הרי מי שאינו מהול אינו יכול למול.

יש לתרץ: ע"פ מה שכתוב באחרונים דלגבי מילת יכול למול אע"פ שעדיין אינו מהול, משום דאמרין מילתו וגירתו באים כאחד.

ומביאים ראיה: מהא דאמרין בגמ' ע"ז מ' ע"ב דקטיעה בר שלום רצה לגייר עצמו מל את עצמו חזינן דמהני, ובהגהות פורת יוסף שם מקשה איך מהני, ומתרץ דמילתו וגירתו באים כאחד, וכן כתב ביד שאול יור"ד סימן רס"ד, וכן בצפת פנח פ"ד מחלכות מילה, וכן בשו"ת צליח לטעור סימן י"ג שר"ת בית יצחק יור"ד ח"ב סימן צ"א כתבו שמהני כשעכו"ם מל עצמו ומביאים ראיה מגמ' זו.

וכן משמע מהא דאיתא בגמ' סנהדרין צ"ד על הפסוק ויחד יתרו רב אמר שהעביר חרב חדה על בשרו, חזינן דיתרו העביר חרב חדה על בשרו ומל את עצמו עיין בגליוני השי"ס ע"ז כ"ז ע"א.

ובמנחת חנוך מצוה ב' כתב עכו"ם שמל עצמו אם כשר, תליא במחלוקת הראשונים אם מהני גר טבילה לפני מילה, דלשיטת הראשונים דטבילה מהני לפני המילה, אי"כ אפשר לומר דמילתו וגירתו באים כאחד, אבל לשיטת דטבילה לפני מילה לא מהני, אי"כ אי"א לומר דמילתו וגירתו באים כאחד, דהא בעינן עוד טבילה, אבל על אברהם לא קשה דאמרין בגמ' יבמות מ"ו ע"ב דאבותינו לא היה צריכים טבילה לפי זה אתי שפיר, ובספר מעדני אשר פרשת לך תשי"ח הבאתי עוד כמה תרוצים איך מל אברהם את עצמו הרי לא היה מהול.

איך מל אברהם תחילה את בני ביתו ועבדיו ואח"כ מל את עצמו הרי מי שאינו מהול אינו יכול למול? בפרשתו י"ז כ"ג ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילדי ביתו וגו' וימל את בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלהים, ואברהם בן תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו.

יש להקשות: מדוע מל אברהם את בנו ואת ילדי ביתו קודם שמל את עצמו, הרי הוא קודם לכל אדם והיה צריך למות את עצמו תחילה, כך מקשה ברמב"ן בפרשתו, וכן ברבינו בחי"י, וכן בכתב סופר על התורה בפרשתו.

איכא כמה תרוצים:

א. אברהם נזדרז במצות המילה שלהם תחילה ומל אותם הוא בעצמו, או שזימן להם מוהלים הרבה והוא עומד עליהם, ואחר כך מל את עצמו, שאילו הקדים מילתו היה חולה או מסוכן בה מפני זקנתו, ולא היה יכול להשתדל במילתם, כך תירץ ברמב"ן בפרשתו פרק י"ז, וכן ברבינו בחי"י.

יש להקשות: איך היה יכול למול אותם קודם שמל את עצמו, הרי איתא בגמ' ע"ז כ"ז ע"א המל ימול מי שאינו מהול אינו יכול למול אחרים, אי"כ אברהם שעדיין לא היה מהול, איך היה כשר המילה שלהם, כך מקשה בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן ש' וכן בכלי חמדה בהקדמה לספר במדבר.

ומתרץ: כיון דקיי"ל מדרים ל"א ע"ב ישראל בעל ברית אפילו הוא ערל מיקרי מהול, ואברהם מכיון שקיבל על עצמו למול ונכנס לברית, הוויא ליה כמהול ויכול למול כולם, כך תירץ בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן ש'.

ב. לכן מל עצמו באחרונה שכן היה מצוה מן המובחר, כי מאחר שהיה סכנה לזקן מופלג שימות לעת זקנתו, וביותר יגדל הנסיון כשאין איש אתו כי כל אנשי ביתו חולים וכאובים ממילתו, ולכן מל עצמו באחרונה, כך תירץ בכתב סופר על התורה בפרשתו.

ומקשה הכתב סופר: דלפי דעת החסם צבי סימן ק"ו דסבירא ליה דזריזים מקדימים למצוות עדיף מקיום מצוה מן המובחר, משום חשש מיתה דחשיבין שמא ימות, אי"כ קשה דהיה לו לאברהם להקדים מילת עצמו מטעם זריזין מקדימין דחשיבי טפי מקיום מצוה מן המובחר, ובפרט כי היה מופלג בזיקנה דביותר יש לחוש למיתה.

ומתרץ הכתב סופר: דמאחר שהיה כאן הכל ביום אחד לא חיישינן לזמן קצר כזה למיתה, לכן בחר במצוה מן המובחר.

גליון זה נודב לעילוי נשמת

הרב אליהו בן אבא הלוי ז"ל

קופנהגן, דנמרק

נלב"ע ט"ז חשוון תש"ע

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה

ברכת מוזל טוב

להוד כ"ק מרן האדמו"ר מיצאנו שליט"א

לרגל השמחה הכפולה במעונו שמחת הבר מצוה לנכדיו התאומים

כמר דוד נ"י וכמר יעקב מאיר משולם נ"י

בן לבנו הגאון הצדיק רבי יחזקאל שרגא ברוך הלב שטאם שליט"א

רב הצעיר דקרית צאנו נתניה

יהא רעוא שמשמחת צדיקים זו ישפע שפע של שמחה לכל עמך בית ישראל

האם על העבד יש חיוב למול את עצמו

כשהאדון לא מל אותו ואם לא מל חיוב כרת?

בפרשתן י"ז י"ג י"ד המול ימול יליך ביתך ומקנת כספך וגו' וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי היפר.

יש לחקור האם לעבד יש חיוב למול את עצמו ואם אינו מל את עצמו עד שמת חייב כרת או דילמא לעבד עצמו אין שום חיוב למול רק שהתורה ציוותה לרבו למולו.

הנה בשער המלך הלכות מילה פרק א' הלכה א' כותב דעבד אינו מצווה למול את עצמו, משום דהוא מצות עשה של שהזמן גרמא דנשים פטורות וכל שהאשה פטורה עבד נמי פטור, אלא שהתורה ציוותה לרבו למולו.

ומעיר: דמדברי התוס' ב"ק פ"ח ע"א משמע שעבד כן חייב ע"ש מה שדן בזה.

וכן כתב המקנה קדושין כ"ט ע"א דעבד אינו חייב במצות מילה ואפילו יליד בית אין המצוה אלא על האדון ולא על העבד עצמו כשיגדיל.

אבל מקשה: דמהא דכתוב בפרשתן י"ז י"ג י"ד המול ימול יליך ביתך ומקנת כספך וגו' וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי היפר, דמשמע אף מקנת כספך יש לו כרת אם אינו מל עצמו, משמע דהחיוב נמי על העבד, ע"ש.

וכן כתב ברבי עקיבא איגר בבא קמא פ"ח ע"מ א', וכן בהגהות יור"ד סימן רס"ו דמהא דאיתא בשו"ע י"ז י"ג י"ד סימן רס"ז ע"א עבר הרב ולא מלו מצוה על ב"ד למולו, מדלא נקט ואי לא מהלוהו ב"ד, חייב איהו למימהל נפשיה, משמע דאין על העבד שום חיוב, דמה שאשה אין חייבת גם העבד אינו חייב.

ואף לשיטת הרמב"ם רפ"ב מהלכות ע"ז דעבד מוזהר על הקפת הראש אע"ג שאשה אינה חייבת, כיון דבאשה אינו שייך ובעבד שייך, אפילו הכא כאן פטור העבד, משום דהכא דכיון דהיא פטורה למול בנה אף דשייכא בזה הוי כשאר מצות דאין האשה חייבת, דגם העבד פטור.

וכן במנחת חינוך מצוה ב' בתחלה הוי פשיט ליה טובא דגם העבד חייב למול את עצמו ואם עבר ולא מל חיוב כרת, אלא שאח"כ נתעורר לספק זה של השעה"מ והגרע"א דאפשר דפטור משום מצות עשה שהזמן גרמא.

ובערוך השולחן יורה דעה הלכות עבדים סימן רס"ז **כתב ולענ"ד לא שייך כלל לומר להיות מוטל החיוב על העבד שימול:** שהרי כל זמן שלא מל אין דינו כעבד שיהא חייב במצות כאשה ואם אינו רוצה למול א"ע אסור לשהותו ומוכרו לעכו"ם כמו שיתבאר ואין מלין אותו בע"כ אלא מרצונו וא"כ מה שייך שהוא מחוייב למול וכמו שאין חיוב על עכו"ם כמו כן אין חיוב עליו וזה שב"ד חייבים היינו כשנתרצה לזה ומבקש א"ע למול שקבל עליו עול מצוות חייבים וכן הרב אבל על עצמו לא שייך שום חיוב.

ובשו"ת מנחת שלמה תנינא סימן פ"א כתב דכל השאלה לפטור עבד ממילה זה רק לשיטות דסבירא ליה דמצות מילה הויא מצות עשה שהזמן גרמא, משא"כ לדעת הפוסקים דס"ל דמילה לא חשיב כלל מ"ע שהז"ג, ואיכא נמי דס"ל דבעשה שיש בו כרת לא מחלקינן כלל בין זמן גרמא ללא ודאי חייב, ועיין בהדרת קודש עניני מילה סימן מ"ו אריכות גדולה בענין זה.

האם לאדון יש חיוב למול את עבדו יותר משאר אדם?

בפרשתן י"ז י"ג המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך.

יש לחקור האם לאדון יש חיוב למול את עבדו יותר משאר בני אדם.

הנה הטור י"ז י"ג י"ד סימן רס"ז כתב וז"ל מצות עשה על הרב למול את עבדיו שנאמר פרשת לך לך י"ז י"ג "המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך" עבר הרב ולא מל מצוה על ב"ד למולו עכ"ל, הרי לנו שהטור יליף דין זה שמצוה על האדון יותר מב"ד ממקרא מפורש בתורה דהמול ימול, והב"י שם כותב על זה דהוא פשוט.

וכן כתב הרמב"ם בפ"א מה' מילה ה"א דמצות עשה על האב למול הבן ועל הרב למול את העבד.

ובמנחת חינוך הקשה על הרמב"ם: דנראה מדבריו דסבירא ליה דכמו שמוטל על האב יותר מעל הב"ד למול את בנו כמ"כ בעבד מצוה יתירה על האדון, ומתמה המנ"ח שאינו יודע מהיכן ילפינן דבר זה דהרב מצווה למול את עבדו יותר מכל ישראל, אפשר דאינו מצווה יותר מכל ישראל.

ומתרג' המנחת חינוך: מדחזינן דהתורה גזרה על האדון שמעכבו מלעשות הפסח, על כרחך דמוטל עליו למולו, דאם אינו מוטל עליו אינו מעכב, וכמו שאינו מעכב ישראל אחר אף שהמצוה על כל ישראל.

ובשו"ת ציץ אליעזר חלק כ"ו סימן ד' **תמה על המנחת חינוך:** שלא ראה דברי הטור שמביא פסוק מפרשתן שחייב למול את עבדו, ומדוע כתב המנחת חינוך שאינו יודע היכן המקור.

עכ"פ מכל הפוסקים חזינן דמילת עבדו הויא חיוב לאדון כמו חיוב האב למול את בנו, **א"כ לפי זה יוצא דלשיטת האור זרוע דסבירא ליה דאב שיודע למול אסור למנות שליח וצריך למול בעצמו, א"כ ה"ה במילת עבדו אדון שיכול למול לבד אסור לו למנות שליח.**

בשו"ת אבני נזר יורה דעה סימן ש"ח הקשה לשיטות האור זרוע דאם אביו מוהל אסור ליתן לאחר למול, א"כ קשה על מה שכתב הרמב"ן בפרשת לך בילידי ביתו ומקנת כספו של אברהם אבינו שנמולו כולם ביום אחד אף שהי' הרבה מאד כתב על זה הרמב"ן שאפשר שזימן להם מוהלים הרבה, ואיך היה יכול, הרי המצוה עליו, מזה חזינן דהרמב"ן חולק וסבירא ליה כמו הני שיטות דמהני שלחות לאב למול את בנו, א"כ ה"ה דמהני שלחות לאדון למול את עבדו.

מעדני אשר: במאירי פסחים ז' ע"ב כתב דמילת עבדו יכול לכתחילה למול ע"י שליח.

מדוע נולד מהול צריך הטפת דם ברית הרי אין לו ערלה?

הנה ידוע דהרמב"ם מורה נבוכים חלק ג' פרק מ"ט כתב דטעם מצות מילה כדי להחליש כח התאוה.

אבל הרמב"ן תמה עליו: כי האמת אינו כן, וע"פ סוד ברית בין ה' לבנינו ומי יבא בסוד ה'.

ובשו"ת כתב סופר יורה דעה סימן ק"ט כתב דיש לו ראייה דלא כמו שכתב הרמב"ם: מדצריך להטיף דם ברית מנוולד כשהוא מהול, ולטעם הרמב"ם כיון דנולד מהול וערלת בשר ליכא ל"ל להטיף ממנו דם ברית, ש"מ כי טעם יש למצוה הזו כמ"ש רמב"ן והרבה טעמים שנאמרו בזה בנגלה ובנסתר אשר שגבו מאתנו ומי יבוא בסוד ה'.

האם מותר לבטל תורה כדי ללכת לברית מילה?

יש לחקור האם מותר ללכת לברית מילה אע"פ שע"י זה יגרם ביטול תורה או דילמא אסור ללכת לברית כשיש ביטול תורה.

הנה בשלטי גבורים מגילה ב' ע"ב מדפי הר"ף, מובא בכנסת הגדולה אור"ח סימן תרפ"ז כתב דמבטלין תלמוד תורה לברית מילה, שהרי מילה גדולה מהוצאת המת שיש לו קוברין, ואם מבטלין תלמוד תורה עבור הוצאת המת כל שכן בעבור מצות מילה.

והנה הגאון רבי שלמה זלמן אוירבעד זצ"ל מובא בהערות לספר אוצר הברית חלק א' סימן י"א הלכה ג' **נתקשה אמאי לא הובאה הלכה זו בש"ע ובפוסקים.**

ובשו"ת אבן ישראל חלק ז' סימן ל"ו ס"ק ח' **תירץ:** דלחכי לא הביאו הפוסקים משום דדברי השלטי גבורים צ"ע דשאני מצות הלכות המת דכל אחד מי שמשותף מקיים בעצמו מצות הלכות המת, משא"כ במילה אין להמתאספין שם שום חלק במצות מילה אלא מקיימין ברוב עם הדרת מלך, ולזה אין היתר לבטל תלמוד תורה, ולאבי הבן בודאי כל המצוות מחויב לקיים אע"פ שמבטל מצות תלמוד תורה.

וכן בשו"ת תשובות והנהגות חלק ד' סימן רכ"ו כתב דאין לבטל מצות תלמוד תורה לברית מילה, רק אם הוא חסר שם.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בלקט יושר ע"מ כ"ה כשהבחורים שלו רוצים לילך אל המילה, אמר להם מה אתם רוצים לעשות אצל המילה, כדי לענות אמן על הברכה תלכו לבית השחטן ושמעו כמה ברכות וענו אמן, חזינן דאין לבטל תורה כדי ללכת לברית מילה.

מדוע מילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת

הרי נכרתו עליה י"ג בריתות?

איתא בגמ' יבמות ה' ע"ב דאי אפשר ללמוד דעשה דוחה לא תעשה שיש בה כרת ממילה שדוחה שבת, דשאני מילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות.

יש להקשות: אי"כ מדוע קימ"ל דמילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת, הרי נכרתו עליה י"ג בריתות ומדוע שלא ידחה שבת, כן מקשים באחרונים.

איכא כמה תרוצים:

א. שאני מילה שלא בזמנה, כיון שאפשר לקיימה למחר ואינו מתבטל לגמרי אינה דוחה שבת אע"פ שנכרתו עליה י"ג בריתות, משא"כ במילה בזמנה שמבטל מצוה עשה, כן תירץ בקובץ הערות יבמות סימן ז' ס"ק ב'.

ב. ע"פ מה שכתב המהרש"א מרי"ט ל"א ע"ב דרק במילה בזמנה נכרתו עליה י"ג בריתות, משא"כ במילה שלא בזמנה לא נכרתו עליה י"ג בריתות, לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

מעדני אשר: בזוה אפשר ליישב קושיא חמורה דהתוס' שבת קל"ב ע"ב ד"ה האי עשה, כתבו שמילה דוחה צרעת, אע"פ שבצרעת יש עשה ול"ת, דכתיב השמר בנגע הצרעת, והשמר היינו לאו, ולעשות היינו עשה, והקשו אי"כ הא דקי"ל שאין עשה דוחה ל"ת ועשה, ניגמר ממילה בצרעת דלדחי, ותרצו מה למילה שכן נכרתו עליה י"ג בריתות, והקשה המהרש"א שם דמכאן קשה על רב אשי לקמן דאמר שמילה שלא בזמנה אינה דוחה ל"ת, משום דיו"ט הוי עשה ול"ת, ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, והרי נכרתו עליה י"ג בריתות, ומאי שנא מצרעת, ולפי הנ"ל אתי שפיר דבמילה שלא בזמנה לא נכרו עליה י"ג בריתות, מעדני אשר.

פניני מעדני אשר בעניני מילת אברהם ובניו

מתוך ספרי מעדני אשר

איך מל אברהם ביום כיפור, הרי קימ"ל מי שלא מל מעולם אסור למול בשבת וביום כיפור שמא יקלקל? כך מקשה בשו"ת מהר"יא יור"ד סימן נ"ד, וכן בספרו דברי מהר"יא על התורה, **מעדני אשר לך תש"ט.**

מדוע מל אברהם את ישמעאל בנו אחר שהיה כבר בן י"ג, הרי לאחר י"ג ליכא חיוב לאב למול את בנו כמו שכתב הרמב"ם? כך הקשה בשו"ת גבעת חלבונה אור"ח סימן נ"ט ס"ק ד', וכן בשו"ת שאילת יעקב חלק ב' סימן כ"ו, **מעדני אשר לך תש"ח.**

מדוע קרא אברהם שם לבנו יצחק קודם הברית כמבואר בפרשת וירא הרי אין נותנים שם לתינוק רק אחר הברית? כך מקשה השי"ח על התורה פרשת וירא, וכן בבואר הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ט ס"ק מ"ד, וכן באמרו יוסף בפרשת וירא, וכן בספר כורת הברית, **מעדני אשר וירא תשע"ב.**

מדוע לא היה יכול אברהם אבינו למול את אנשי ביתו בלילה הרי מילה שלא בזמנה כשר בלילה? כך מקשה הפנים יפות בפרשת לך, **מעדני אשר לך תשע"א.**

מדוע כל המצוות קיים אברהם קודם שנצטווה, ומדוע מצוות מילה לא קיים אברהם אבינו עד שנצטווה מהקב"ה? כך הקשה בתו"ש השלם על התורה בראשית י"ז כ"ד, וכן במורחי וכן בכתב סופר על התורה, וכן במהרש"א יבמות ק"ו, וכן מהר"ל דסק"ל על התורה, וכן במקנה קדושים פ"ב ע"א, וכן במהר"ם שיק קדושין פ"ב **מעדני אשר פרשת לך תשס"ז.**

מדוע מל אברהם את עצמו רק בחצות היום הרי זריזין מקדימין למצוות? כך מקשה בהגהות הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר, וכן הקשה בזית רענן לבעל המגן אברהם, וכן הקשה המהרש"ם בפרשתו בספרו תכלת מרדכי בנר מצוה אות ד', וכן בנחל הברית יור"ד סימן רס"ב, וכן בתורה תמימה פרק י"ז הערה נ"ג, וכן במכתם לדוד, **מעדני אשר לך תשע"ב.**

מדוע לא עשה אברהם אבינו סעודת ברית כשמל את עצמו כמו שעשה כשמל את יצחק? כך מקשה בספר החדש והעיון בפרשת וירא להגאון רבנן נתן לוויין אבי"ד ריישא, וכן בתורה תמימה הערות בראשית פרק כא הערה ח'. **מעדני אשר וירא תשע"א.**

איך היה יכול אברהם לקיים את כל התורה, הרי קרבן פסח לא היה יכול לקיים כיון שהיה ערל? כך הקשה בשו"ת נגני יוסף סימן מ"ה, **מעדני אשר תולדות תשס"ז.**

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודע ונשדך ע"י ידידיו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א בירוקלין

א. ואת הנפש אשר עשו בחרן. 1. ואת הנפש אשר עשו בחרן, אברהם מגייר את האנשים וש"י מגיירת הנשים, לכאורה מה היה שייך גירות קודם מתן תורה, הרי לא היו מחוייבים במצוות עדיין. 2. גם צ"ע דמבואר במדרש שלאחר פטירת אברהם כולם חזרו לסורן, וא"כ מה היה כל העניין והתכלית בגירות זו.

ב. אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה שמא ימצא בה דבר מגונה ותתגנה עליו, האם זה רק לגבי מראה חיצוני או שזה חיוב לפגוש קודם גם כדי לעמוד על תכונותיה שגם בזה יש לעניין שמא ימצא בה דבר מגונה שתתגנה עליו, ולכא"ו נ"מ האם מועיל שרואה אותה בתמונה, או שיש עדות של אחרים על המראה שלה האם מועיל או לא לעניין זה.

ג. האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם. 1. הגה דרבו של רש"י בפרושו על התורה אפילו שמקור לדבריו הוא מדרש או גמרא אינו מביא את המקורות בשם אומרו, וצ"ע מדוע הרי לכאורה יש חיוב לומר דברים בשם אומרו. 2. בקצת מקומות רש"י מביא למקור, וכן הוא בפרשתנו (בראשית יז יט) דבר אחר אמר ר' אבא מכאן למד ק"ו וכו', ומדוע דווקא כאן כ' רש"י את המקור לשמועה זו בשונה מרוב המקומות.

ד. ויבוא אל הגר. כ' המהרש"א ביבמות דף ק' ע"ב שהרי אברהם קיים כל התורה כולה ואיך נשא שפחה, אלא שמכיון שנשאה ממילא היא נשתחררה כמבואר בפר' השולח. ועדיין צ"ע הרי הייתה אסורה מצד שהיא מצרית ולא יבוא בקהל ה'. גם צ"ע דהרי הפסוק מושיב אותה לשפחה אף אחר שנשאה אברהם וכדכתיב (טז-ה) 'הגר שפחת שרי', וגם צ"ע דאם כן נפל הק"ו שחיבא רש"י וזו יט' של רבי אבא של בן הגבירה וכן האמה, דהרי ישמעאל לא היה בן אמה, שהרי היא נשתחררה כשנשאה אברהם.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תובה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכומו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תעריך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדוק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com ולברורים ומרטים נוספים בטלפון 0573154010 | זא

לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו. אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. הזוכה לחודש תשרי הרב גרינבוים שליט"א מודיעין עילית

מכתבים למערכת

האם כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא נאמר על כל הצדיקים

מה שהבאתם חידוש בשם תוס' שבת נ"ה ק"ב דהא דנאמר בפסוק קולת ה' כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא והפסוק נאמר על רוב בני אדם אבל יש צדיקים שאין להם חטא, והבאתם דבפני יהושע שבת נ"ה ק"ב תמה על זה, דלכאורה פשטא דלישנא דקרא דכתיב כי אדם אין צדיק, משמע דלא נמצא ככל.

הגאון המפורסם רבי שמאי קאה גראס שליט"א הוסיף בחיובו

נראה לציין שיחה נאה מהרה"ק ר' ישעיהו מטשחוב זצ"ל הי"ד שאמר על כ"ק מרן אדמו"ר במעלות וצ"ל כי מרן לא עבר על שום עבירה רק על פסוק אחד עבר דכתוב כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ומרן לא חטא שום חטא.

הרה"ג אריה לייב אלבוים שליט"א ראש סולל אלמנטר דיליגא קרית גבולות בני ברק

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב בנועם אלימלך פרשת וישלח דהא דאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, דאין הכוונה שעושה עבירות ח"ו אלא שאין המצוות בלשמות דיש לו פניות, לפי הנ"ל אתי שפיר קושיות התוס' שהקשו אין אמרין מתו בעשתי שו נחש דהרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא לפי הנ"ל אתי שפיר.

הגאון יעקב עקיבא רבינוביץ שליט"א ב"ר שמש מו"ר בני עקיב על הלכות בשר בחלב תשי"ב

יש לציין, דידוע הספידו של הרא"י הקדוש על הרמ"ק וטובא בספר דברי שאול שפירש הפסוק הנאמר בתורה "כי יהיה באיש חטא משפט מות והומת תולית אותו על עין" דחטא לשון חסרון, והיינו שחסר לו משפט מות, והיינו שלא נתחייב מיתה, ותולית אותו על עין, והיינו דמה שמת היה בשביל עין הדעת, והיינו שהרא"י הקדוש העיד עליו על הרמ"ק שנפטר בלא חטא, והסיבה שנפטר היה רק בגלל אכילתו של אדם הראשון מעץ הדעת.

הרה"ג ציון מיללער שליט"א ירושלים

יש לציין מה דאיתא במדרש ליקוט שמעוני פרשת חוקת רמז תשס"ד שהקב"ה מומין לכל צדיק חטא אחד או שנים, ואינו רוצה למחול, לפי שכל לך כל צדיק שיפטר עד שרואה פני השכינה, ומתוכח ומדיין לפניו עם אדה"ד ואומר אתה גרמת לי המיתה, והוא משיב אני איני בידי אלא חטא אחד ואתה יש בידך יותר, לכן נתפשים הצדיקים בעבירות כדי שלא יתבייש אדה"ד.

ניו סוכה שכתוב בוה שם השם ונפל בשבת האם מותר להרים את זה שלא יהא מונח בביוון

מה שנתנתם בקיישט שכתוב בוה שם השם ונפל בשבת האם אסור להרימו דהויא מוקצה או דילמא מותר להרימו כדי שלא יהא מונח בביוון, והבאתם בשם כמה מורי הוראה שמתיר משום ביוון כתבי הקודש, ועוד משום דהויא כאילו הותנה על זה שלא יתול המוקצה.

הגאון רבי חיים גוטליב שליט"א רב ו"ר בני עקיב הוראה בישיבת רבינו יוסף ראש סולל הוראה בני ברק

נראה להעיר דבשולחן שלמה שייח' הערה ח' כתב דאפשר דמותר להרימו מפני כבוד התורה.

אין יכול להיות שחמי טבריה הם ממים שנשארו מהמבול הרי לא ירד מבול בארץ ישראל

מה שהקשתם בשם הראשונים והאחרונים על הא דאיתא בגמ' סנהדרין ק"ח ע"א אמר רבי יוחנן שלש מעיינות נשתירו ממי המבול, ואחד מהם חמי טבריה, דיש להקשות אין יכול להיות שחמי טבריה נשתירו ממי המבול, הרי רבי יוחנן גופיה סבירא ליה בגמ' יבמות ק"ג ע"א דלא ירד מבול בארץ ישראל, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרב יעקב אהרן אונגער שליט"א סולל בעלות ירושלים

נראה לציין דבשו"ת חקל יצחק סימן ס"ח הקשה קושא הנ"ל בשם אבד"ק ווישווע וצ"ל ותירץ דיש רצועה של ארץ העמים המסיק בין יהודה וגליל כמבואר בגמ' תענית כ"ה ו"ג שם היה המבול דהא הוא ארץ העמים, ויען דכתוב ארץ ישראל לא תחסר כל בה שאירי השייח' שהרצועה האת הסמוכה לאר"י תהיה חמין להפואת האנשים החולים, וא"ע"פ שנקרא חמי טבריה אינו הטבריה רק שנקרא על שם אנשי העיר.

הבה"ח מאיר מרדכי הופמן שליט"א ישיבת ישועות משה התימן אלעי

נראה לתרץ, דהרי ידוע שאחד המבול היה המגז האויר בכל העולם כולו מבולבל ולא טוב והאנשים לא הרגישו טוב בגלל זה, והיו צריכים מים חמים לכריאת הגוף, וגם בארץ ישראל היו צריכים את זה אז הקב"ה שלח חלק המים החמים שנשארו מהמבול גם לארץ ישראל והיו חמי טבריה, אבל באמת לא ירד מבול בארץ ישראל.

האם היונה אינה תולשת בשבת

מה שהבאתם בשם סידור היעב"ץ חלק ב' הנקרא מגדול עקב כבוד מוחות עולית המגז וז"ל שמעתי שיש עוד אות ליום מימים מן היונה שאינה אוכלת מן הנתלש מן המחובר בשבת, וכן כתב בעיון יעקב סוטה ל"ח ע"ב ובדברי שאול פ"ט נ"ח מביא בשם היעב"ץ דהיונה אינה תולשת מן המחובר בשבת.

הרב אליהו נתנאל שליט"א חיפה

יש לציין דבמפרשים הסבירו לפי זה את הפיוט "יונה מצאה בו מנוח" דהיינו שבשבת לא תלשה כלום.

מי שחולל שבת במצב של פקוח נפש אדם צריך כפרה החולה או הרופא

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים בחולה שיש בו סכנה שחוללו עליו את השבת האם צריך כפרה על שאירע לו כזה דבר שחוללו עליו את השבת, וכתבתם דלהכה קימ"ל דאין צריך כפרה.

הרה"ג דביר דוד יוסף אוואלי שליט"א ירושלים

יש לציין דבשו"ת בנין ציון הירושתי סימן כ"ה נשאל מחולה שיש בו סכנה שאכל ביום כיפור האם צריך כפרה, ומסקין וכו' צריך אני להוכיח למעלתו נ"י שכפרה לא נאמר רק על השוגג שקרא הכתוב חוטא דכתיב ונפש כי תחטא וכו' בשגגה ואם אכל אונס רחמנא פטריה ואפילו לא היה רק אונס גרידא כל שכן אונס כזה שיש בוה מצות ונשמרתם, ומה גם שנתרפא מחליו, וידוע מה דאיתא בגמ' נדרים מ"א שחולה שנתרפא הוא מאותם שמוחלין להם כל עונותיו.

הרה"ג משה יהודה פריד שליט"א ראש סולל סאן פאולו ברזיל

מה שהקשתם בשם שו"ת בן פורת סימן ב' לשיטת דבחולה שיש בו סכנה אין צריך כפרה על שאירע לידיו תקלה שחוללו עליו שבת השבת, דיש להקשות מהא דאיתא בגמ' שבת ק"ז ע"ב א אמר רבי נתנן בר יצחק מי שנוחר בשבת ימות בשבת, משום דחוללו עליו את השבת, חיוני דאף שמתיר ע"פ הדין מ"מ צריך כפרה, חיוני דנחשב לפגם, והניחו בצ"ע, נראה לומר בדרך חידוד, דהנה בספר אמרות ה' פירש ויקהל כתב הא דאמר שם עוד על הגולד בשבת "וקדישא רבה יתקרי" תמה וכו' משום דאחילו עליה שבת יקרא קדוש, ונראה לתרץ ע"פ מה דאמרנו בגמ' יומא ל"ח ע"ב על הלל כדאי הוא זה לחלל עליו את השבת, הכי נמי הואיל וחללו עליו מן השמים את השבת שמע מינה דכדאי הוא עכ"ל, ולפי זה יש לומר דמה שכתוב שימות בשבת היינו לשבת, על פי מה שכתב בבעל הטורים פרשת בשלה פ"ז כ"ד שאין הרימה שולט במתנים בשבת, וכן כתב בליקוט מעם לועז פרשת בשלה פ"ז י"ד ועיין בסו"ט אבות הראש פאלאצ'י נפש תיטה בשבת אית קיי"ח דמת בשבת ניצול מחיובת הכרפ.

האם תלמיד מותר לומר לרבו שיש לו יסורים משום כפרת עונות

מה שהבאתם בשם שו"ת תורה לשמה סימן ר"ט שנשאל האם מותר לומר לרבו שיש לו יסורים שזה משום כפרת עונות ומסיק שמתיר, ומביא ראיה מגמ' סנהדרין ק"א.

הרה"ג יצחק קדמון שליט"א ירושלים

נראה להעיר, מהא דאיתא בגמ' בבא מציעא נ"ח ע"ב ב' לא תנו איש את עמיתו בחונאת דברים הכתוב מדבר כיצד אנו יסורין באין עליו, אנו ח' חלמים באין עליו, או שחיה מקרב את בניו, אל יאמר לו זכר נא מי הוא נקי אבד.

מדוע לעתיד לבא ישחט את היצר הרע הרי זה התפקיד שלו להכשיל בני אדם ולכן נברא

מה שהקשתם בשם המפרשים על הא דאיתא בגמ' סוטה נ"ב ע"ב א לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו, דיש להקשות כיון שהתפקיד של היצר הרע להכשיל בני אדם אי"כ מדוע נעשה היצר הרע שישחט אותו לעתיד, הרי זה התפקיד שלו להכשיל בני אדם.

הרב יעקב ישראל מינצער שליט"א לונדון

הרב יאיר אשקלון שליט"א בני ברק

נראה לציין דמההרש"א שם כתב דאין הכוונה שוחטו דלא שייך שחיטה, אלא הכוונה שיבטל כוחו כיון שגמר את התפקיד שלו, לפי הנ"ל אתי שפיר.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי יוסף נחמן רייך שליט"א ירושלים
לרגל שמחת הולדת בתו תחי' במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב
לידידינו הרב יעקב ליפשיץ שליט"א ירושלים
לרגל שמחת אירוסו בתו תחי' במז"ט עב"ג
הבה"ח יששכר עבי הכהן רוזנבסקי נ"ו
בן הרב אברהם יצחק שליט"א
יהא רעוא שיזכה לראות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה
המברך: יציראל זכא ע"פ

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב יצחק טנגהויז שליט"א י-ם
לרגל יומא דהילולא
של רחל אמנו ע"ה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי לוי יצחק רפפורט שליט"א ירושלים
לרגל השמחה הכפולה השרויה במעונו
שמחת הולדת התאומות תחי' במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה